

Ἡ ποίηση τοῦ Paz εἶναι διάχυτα ἐρωτική, σ' ἓνα πλατὺ νόημα (καὶ βίωμα) ποὺ ταυτίζει τὴ γυναῖκα μὲ τὴν γλώσσα, μὲ τὸν περιβάλλοντα κόσμον, μὲ τὸ ποίημα. Τὸ ποίημα εἶναι κριτική τῆς ποιητικῆς λειτουργίας καὶ τοῦ ποιητῆ. Ἡ ὑπόστασις τοῦ ποιητῆ, τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀλληλένδετη μὲ τὴν ὑπόστασις τῆς γλώσσας. Στὰ τριάντα - τόσα χρόνια ἀπὸ τὴν πρώτη ἐμφάνισις τοῦ ἔργου του ὁ Paz ἔχει δώσει πάνω ἀπὸ 10 συλλογές ποιήσεως, ποὺ ἔχοντας ὀρεῖ τίς ρίζες τῆς ὅλο ἀνανεώνεται — προχωρεῖ. Ἐπὶ πλέον ἔχει γράψει σειρά βιβλίων μὲ δοκίμια λογοτεχνικά, τεχνοκριτικῆς, κι ἀκόμα φιλοσοφικά κι ἀνθρωπολογικά μελετήματα ποὺ θεωροῦνται ἐξ ἴσου σπουδαία προσφορά τοῦ ποιητῆ. Ἀπὸ τὸ 1944 ἄρχισε μιὰ σειρά ταξιδιῶν καὶ μακρυνῶν παραμονῶν σὲ ξένες χώρες, ποὺ τὸν ἔφεραν σ' ἐπαφή μὲ κόσμους τόσο διαφορετικούς ὅσο ἡ Ἀμερική καὶ ἡ Ἰνδία, ἡ Εὐρώπη καὶ ἡ Ἰαπωνία. Στὴν Ἀμερική συνάντησε τὸν W. C. Williams καὶ τὸν e. e. cummings καὶ τοὺς μετέφρασε, στὴν Γαλλία τὸν Andre' Breton. Μετὰ μιὰ εἰκοσαετία στὸ διπλωματικὸ σῶμα τοῦ Μεξικοῦ καὶ ἐξ ἑξ ἑκὼν πρεσβευτῆς στὴν Ἰνδία παραιτήθηκε τὸ 1968 ὅταν ἡ κυβέρνησις τῆς χώρας του κατέπνιξε στὸ αἷμα μιὰ διαμαρτυρία τῶν φοιτητῶν πρὶν τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες στὴν Πόλη τοῦ Μεξικοῦ. Γράφει «Ἡ ποίηση εἶναι ἡ ἄλλη φωνή. Ὅχι τῆς ἱστορίας ἢ τῆς ἀντι - ἱστορίας, ἀλλὰ ἡ φωνὴ ἐκείνη, ποὺ, μέσα στὴν ἱστορία, λέει πάντα κάτι ἀλλοιότιμον».

Ἡ παρακάτω ἐπιλογὴ περιλαμβάνει ποιήματα τῆς δεκαετίας ποὺ ὀριοθετεῖται ἀπὸ δύο σημαντικὰ ἔργα τοῦ ποιητῆ — τὴν Πέτρα τοῦ Ἥλιου (1957) καὶ Blanco.

★

## ΑΠΟ ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ «ΠΕΤΡΑ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ»

### Α

.....

διαβαίνω τὸ κορμί σου καθὼς τὸν κόσμον,  
 ἢ κοιτιά σου εἶναι ἡλιόλουστη πλατεία,  
 τὰ θυζιά σου δυὸ ἐκκλησιές ὅπου γιορτάζει  
 τὸ αἷμα τὰ παράλληλά του μυστήρια,  
 οἱ ματιές μου σὲ γνύθουν σὰν κισσός,  
 εἶσαι πόλη ποὺ τὴν δέρνει ἡ θάλασσα,  
 τεῖχος χωρισμένο ἀπ' τὸ φῶς  
 στὰ δυό, χρῶμα ροδακινίσιο,  
 μιὰ ἀλμυράδα, βράχοι καὶ πουλιὰ  
 ὑπὸ τὸ κράτος ἔντονου μεσημεριοῦ

ντυμένη τῶν πόθων μου τὰ χρώματα  
 ὥσάν τήν σκέψη μου διαθαίνεις γυμνή,  
 διασχίζω τὰ μάτια σου καθὼς τὸ νερό,  
 [οἱ τίγρεις πίνουν ὄνειρα στὰ μάτια αὐτά,  
 καίγεται τὸ πουλάκι σ' αὐτὲς τὶς φλόγες,  
 διαθαίνω τὸ μέτωπό σου καθὼς τὸ φεγγάρι,  
 σὰν σύννεφο τήν σκέψη σου,  
 διαθαίνω τήν κοιλιά σου καθὼς τὰ ὄνειρά σου

## B

.....  
 πλεούμενα δωμάτια  
 μέσα στὶς πόλεις ποὺ βουλιάζουν  
 δωμάτια καὶ δρόμοι. ὀνόματα πληγές,  
 τὸ δωμάτιο μὲ τὰ παράθυρα ποὺ βλέπουν ἄλλα δωμάτια  
 μὲ τὸ ἴδιο ξεθαμμένο χαρτί  
 ὅπου ἕνας ἄντρας μὲ πουκάμισο διαβάζει ἐφημερίδα  
 ἢ μιὰ γυναίκα σιδερώνει· τὸ φωτεινὸ δωμάτιο  
 ποὺ τὸ ἐπισκέπτονται οἱ κλάδοι τῆς ροδακινιάς  
 τ' ἄλλο δωμάτιο: ὅλο θρέχει ἔξω  
 κι ἔχει μιὰν αὐλὴ καὶ τρία ὀξειδωμένα παιδιὰ·  
 δωμάτια καράβια ποὺ λικνίζονται  
 σ' ἕναν κόλπο ρωτός· ἢ ὑποδρυχία:  
 σιωπὴ πάνω ἀπὸ πράσινα κύματα,  
 ὅ.τι ἀγγίξουμε φωσφορίζει·  
 μαυσωλεῖα χλιδῆς, μὲ ξεθωριασμένους  
 τοὺς πίνακες, τὰ ταπέτα ξεφτισμένα·  
 καταπακτές, κελιά, νεραῖδωμένα σπήλαια,  
 κλουβιά κι ἀριθμημένα δωμάτια,  
 ὅλα μετουσιώνονται, ὅλα πετοῦν,  
 κάθε μορφὴ εἶναι σύννεφο, κάθε πόρτα  
 ἀνοίγει στὴ θάλασσα, στὸν κάμπο, στὸν ἀέρα  
 κάθε τραπέζι

εἶναι γιορτὴ: ὥσάν ὄστρακα σφραγισμένα  
 ὁ χρόνος μάταια τὰ πολιορκεῖ,  
 δὲν ὑπάρχει χρόνος πιά, μητὲ φραγμὸς ἐδῶ:    χῶρος.    χῶρος  
 ἀνοίξε τὴν παλάμη, ἄδραξε αὐτὰ τὰ πλοῦτη,  
 κόψε τοὺς καρπούς, γεύσου τὴ ζωὴ,  
 γεῖρε στοῦ δέντρου τὸν κορμό, πιές τὸ νερό!

## A Υ Γ Η

Γρήγορα χέρια κρύα  
 Ξετυλίγουν μία - μία